

55877

55877/D

1913

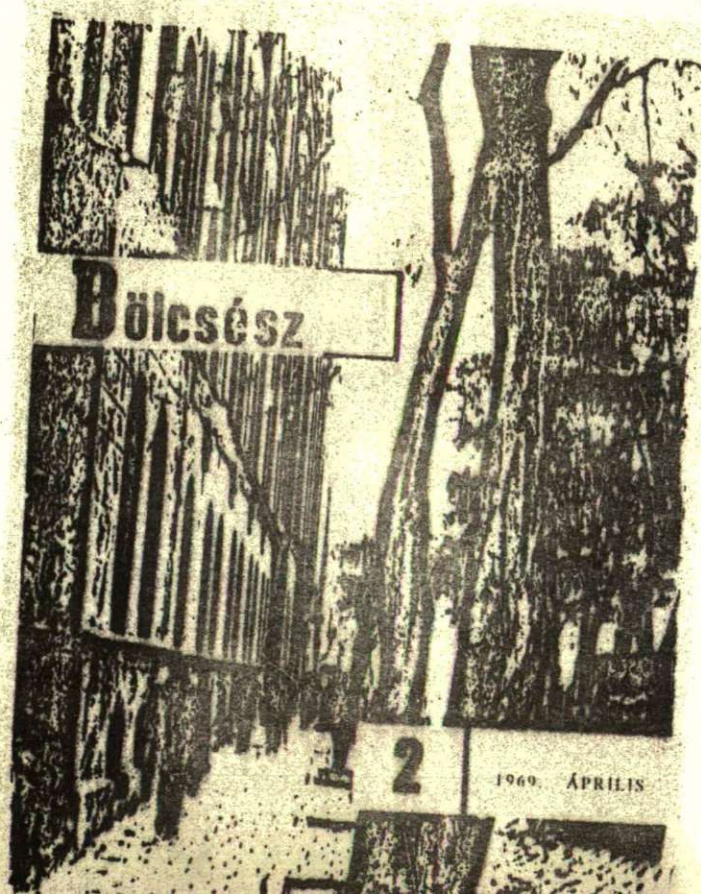
Bölcsész

2

1969. MÁJ - 7

1969. ÁPRILIS

Bölcsész

2

1969. ÁPRILIS

TARTALOMBÓL:

KISZ-vezetőség választás
karunkon

(Gregus István)

Haldoklik az Alkotókör?!

(Notheisz János)

Tanárjelölt? - tudósjelölt?

(Ecsedy István)

Találkozás Törlessel

(Sulyok László)

Régen várt kiállítás

(Koch József - Székely Ákos)

Régészeti diákkör

(Maráz Borbála)

Lehel István rajza

KISZ VEZETŐSÉGVÁLASZTÁS KARUNKON

Egy hónapig tartó előkészítés után 1969. március 13-án a Móra Kollégiumban ült össze az alap szervezetek által választott 136 küldött, hogy a Bölcsészettudományi Kar KISZ Bizottságát megválassza. A mintegy huszonöt vendég jelenlétében zajló küldöttközgyűlés Hegyi András titkári beszámolójával kezdődött. Ennek elfogadását élénk vita előzte meg. Az első hozzászóló, Rittersporn Gábor, a beszámoló egészéhez fűzött észrevételeket. Elmondta, hogy szerinte a KISZ jelenlegi formájában, nem tesz eleget a kommunista szakemberre nevelés érdekében, s hogy a KISZ feladatainak nagy része rutinmunka. Az indulatoktól sem mentes vitaindító - amellet, hogy figyelemre méltó gondolatokat is tartalmazott - alkalmasnak bizonyult a szókimondó, őszinte légkör kialakítására. Az "érted haragszom, nem ellened" magatartást helyesen értelmezte és ítélte meg Karácsonyi Béla tanár ur. Felszólalásának másik felében a szervezeti élet struktúrájának megváltoztatásáról, a KISZ megnövekedett feladatairól beszélt, s arról, hogy a KISZ bürokratizálódását szerkezeti változtatásokkal lehet elkerülni. Németh József, az egyetemi VB titkára felszólalásában többek között a KISZ-munka és a pedagógusképzés kapcsolatával foglalkozott. A kari párt-alapszervezet nevében dr. Krajók András elvtárs üdvözölte az értekezletet.

Még sokan ki-egésztették a titkári beszámolót. Főleg az egyes reszortterületek konkrét munkáját elemezték. A vita délután folytatódott, utána elfogadta a küldöttközgyűlés a titkári beszámolót. Megkezdődött a választás. Először minden évfolyam küldöttel külön -

külön maguknak választottak évfolyamtitkárt. Az ujjonnan megválasztottak: I. évf: Földessy L., II. évf: Novák György, III. évf: Gábor Kálmán, IV. évf: Masát András, V. évf: Torda Márta. Ezután a 31 tagu kari KISZ Bizottságot választottuk meg. A jelölőlista módosítása során határozati javaslat hangzott el, mely a szervezeti szabályzat megváltoztatására törekszik: a jövőben ne csupán a KISZ Bizottságot, hanem a VB titkárát is a küldött-közgyűlés válassza! Óriási többséggel fogadták el e javaslatot, amit az új VB terjeszt a megfelelő fórum elé. A kari KISZ Bizottság összeült, és megválasztotta Végrehajtó Bizottságát. A VB titkára Rákos István (III. évf) Titkárhelyettesek: Kukovecz Gy. II. évf., Farkas Rózsa I. évf. és Makk Ferenc tanársegéd elvtárs. A további VB-tagok: Dr. Anderle Ádám agit. prop. felelős Mészáros Irma gazd.-i felelős, Ökrös Krisztina szervező titkár, Borsi Ibolya kulturfelelős és Horváth Judit érdekvédelmi fel. Látható, hogy a VB "fiatal", azaz bátran támaszkodik az első évfolyamra. Ez helyes, mert megfelel a folyamatosság elvének. Hisz ők dolgozhatnak még itt legtovább. Figyelemre méltó még az is, hogy néhány reszort képviselője nem kapott helyet a VB-ben. (Spórt, külügy stb.) Ezzel is a reszort-felelősök munkáját igyekszünk egyszerűsíteni, mondta Rákos István. Nem kell minden VB-ülésen részt venniük, több idejük marad a tényleges munkára. A küldöttközgyűlés tehát végső soron a választásokon kívül mást is végzet: egy sor problémára felhívta a figyelmet. Ha az új kari vezetőség ezt szem előtt tartja és számításba veszi az edigi gazdag tapasztalatokat, bizonyára könnyebb dolga lesz. Munkájukhoz sok sikert és szép eredményeket kívánunk!

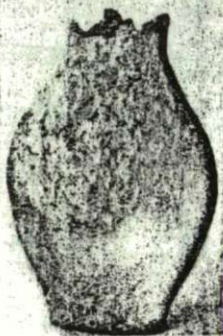
GREGUS ISTVÁN

NÉHÁNY SZÓ A RÉGÉSZETI DIÁKKÖRRŐL

A BÖLCSESZ ELŐZŐ SZÁMA A LAP EGYIK FELADATAKÉNT JELÖLTE MEG A TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI MUNKA PROPAGÁLÁSÁT, ÉS PROBLÉMÁINAK VIZSGÁLATÁT. EHHEZ KAPCSOLÓDVA EZ ALKALOMMAL A RÉGÉSZETI DIÁKKÖR TEVÉKENYSÉGÉT SZERETNÉNK RÖVIDEN BEMUTATNI.

RÉGÉSZETI DIÁKKÖR KARUNKON 7 ÉVE LÉTEZIK ÉS MŰKÖDIK. TAGJAINAK SZÁMÁT TEKINTVE NEM TARTÓZIK A NAGYLÉTSZÁMÚ DIÁKKÖRÖK KÖZÉ, AMI A RÉGÉSZET-SZAK SZÜKKÖRŰ VOLTÁNAK FÜGGVÉNYE, S ILYEN SZEMPONTBÓL NEM MÉRHETŐ ÖSSZE A TÖRTÉNETSZ VAGY MAGYAR IRODALMI ÉS NYELVÉSZETI DIÁKKÖRÖKKEL, AHOL A TANSZÉKEK HALLGATÓINAK NAGY LÉTSZÁMA ELEVE BEFOLYÁSOLJA A DIÁKKÖRI MUNKA SZÉLESEBBKÖRŰ ELTERJEDÉSÉT. PERSZE EZ A TÉNY SOKKAL KISEBB JELENTŐSÉGŰ HA FIGYELEMBE VESSZÜK, HOGY AZ A 17 HALLGATÓ /KÖZÜLÜK HAT RÉGÉSZET-SZAKOS IS/, AKIK A RÉGÉSZETI DIÁKKÖRT ALKOTJÁK, STABIL ÉS VISZONYLAG AKTIV TAGJAI ENNEK A KISKÖZSÉGNEK.

ÖNMAGUKÉRT BESZÉLNEK AZ ADATOK IS: AZ ÉVI 7-8 DOLGOZAT SZINTE "KÖTELEZŐVÉ" VAGY HELYESEBBEN HAGYOMÁNNYÁ VÁLT MÁR, AKÁRCSAK A KARI KONFERENCIÁN VÁLÓ RÉSZVÉTEL, AHOL LEGALÁBB HÁROM REFERÁTUM MINDIG FELOLVASÁSRA KERÜL. DE AZ, HOGY EZEK A DOLGOZATOK ÖNÁLLÓ AZ EGYÉNI ÉRDEK-

LŐDÉSNEK MEGFELELŐ "TUDOMÁNYOS" ALKOTÁSOK, ÉS NEM SZAKDOLGOZAT-FEJEZETEK, TULAJDONKÉPPEN CSAK AZ UTÓBBI 3 ÉVBEN VÁLT ÁLTALÁNOSSÁ. A DIÁKKÖR FELFOGÁSA SZERINT A SZAKDOLGOZATOK NEM TEKINTHETŐK PLUSZ-MUNKÁNAK, HISZEN SZAKDOLGOZATOT MINDEN HALLGATÓNAK IRNIA KELL, EZ A DIPLOMA-SZERZÉS EGYIK KRITÉRIUMA. A TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRÖK A HALLGATÓK ÖNÁLLÓ, AZ ILLETŐ TUDOMÁNYSZAKON KÖTELEZŐ MUNKÁN FELÜLI TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉGÉNEK FÓRUMAI KELL, HOGY LEGYENEK. EBBEN A SZELLEMBEN AKARUNK DOLGOZNI TOVÁBBRA IS, ANÉLKÜL AZONBAN, HOGY A SZAKDOLGOZATTAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYKEDÉST FIGYELMEN KIVÜL HAGYÁNK. DIÁKKÖRÜNK FIGYELEMMEL KISÉRI TAGJAINAK ILYEN IRÁNYÚ MŰKÖDÉSÉT IS: KÖZÖSEN VITATJUK MEG A KÖZBEN FELMERÜLT PROBLÉMÁKAT.

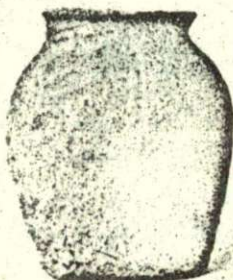
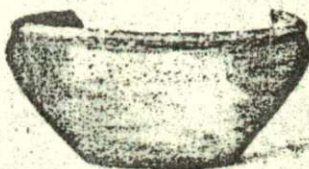
EGYMÁS MUNKÁJÁT, SZAKIRODALMI TÁJÉKOZOTTASÁGÁT HIVATOTTAK ELŐSEGÍTENI AZOK A RÉGÉSZETI SPEC. KOLL. ÓRÁKKAL KAPCSOLTAN HETENKÉNT MEGTARTOTT 20-25 PERCES KIS VITÁK, AHOL EGY-EGY KÜLFÖLDI RÉGÉSZETI FOLYÓIRATOT VAGY IDEGENNYELVŰ SZAKKÖNYVET ISMERTE TŰNK. IGY PRÓBÁLUNK SEGÍTENI A NYELVI KORLÁTOKON, AMIT NAGYBAN LEHETŐVÉ TESZ AZ A TÉNY, HOGY LEGALÁBB EGY ÉLŐ IDEGEN NYELVEN A DIÁKKÖRNEK SZINTE MINDEN EGYES TAGJA

OLVAS.

TERMÉSZETESEN AKAD SOK PROBLÉMA, JAVÍTANI VALÓ HIBA IS A DIÁKKÖRBE. ELSŐSORBAN A VITAKÉSZSÉG KEZDETT AZ UTÓBBI IDŐBEN LANYHULNI. EZEN FELTÉTLENÜL JAVÍTANUNK KELL, S EMELLETT TÖVÁBBI CÉLUNK A FELÖLVASANDÓ DOLGOZATOK SZINVONALÁNAK EMELÉSE, A FOKOZOTT SZAKMAI ELMÉLYÜLÉS.

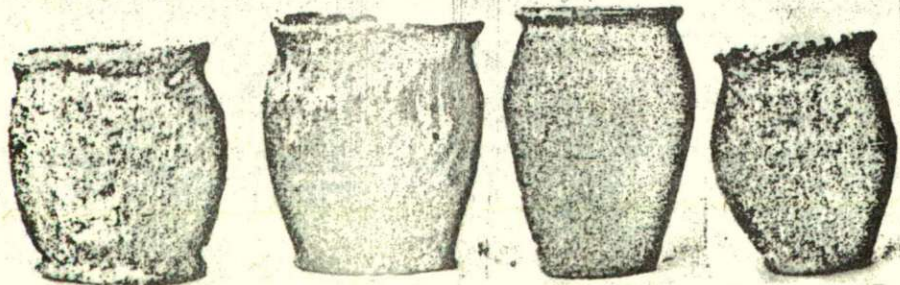
NAGY JELENTŐSÉGÜ VOLT SZÁMUNKRA AZ IS, HOGY A KISZ ÁLTAL SZERVEZETT JUGOSZLÁVIAI TANULMÁNYUTON DIÁKKÖRÜNK 7 TAGJA RÉSZT VEHETETT. EZ A KIRÁNDULÁS SZAKMAI MUNKÁNK SZEMPONTJÁBÓL MINDENKÉPPEN HASZNOS VOLT; A BELGRÁDI EGYETEMEN ÉS A NEMZETI MUZEUMBAN OLYAN FONTOS RÉGÉSZETI LELETANYAGOT LÁTHATTUNK, AMIT EDIG CSAK SZAKIRODALOMBÓL ISMERTÜNK. EZENKIVÜL A VAJDASÁGI MUZEUMMAL IS SIKERÜLT BARÁTI KAPCSOLATOT LÉTESÍTENÜNK, S MEGHÍVÁST KAPTUNK EGY ÁSATÁSUKRA, AMI GYAKORLATI TANULMÁNYAINK SZEMPONTJÁBÓL JELENT SEGÍTSÉGET.

TALÁN SOKAKBAN FELMERÜLT A KÉRDÉS, /ÉS JOGGAL/ MI LESZ EZUTÁN A RÉGÉSZETI

DIÁKKÖR SORSA? HISZEN GAZDAPUSZTAI TANÁR UR HALÁLA ÓTA EGY TANSZÉK NÉLKÜLI DIÁKKÖR VAGYUNK. IGEN, EZ VALÓBAN IGAZ. AZONBAN SZERETNÉNK, HA FOLYTATÓNA SZEGEDNEK AZ A SZEREPE A MAGYAR RÉGÉSZETBEN, AMIT AZ 1920-AS ÉVEK VÉGÉTŐL A BANNER JÁNOS ÁLTAL ALAPÍTOTT ISKOLA JÁTSZOTT, S AMIT 1962-TŐL DR. GAZDAPUSZTAI GYULA KEZDETT EGYRE TÖBB EREDMÉNNYEL ÚJRA ÉLETRE KELTENI. EZT A HAGYOMÁNYT SZERETNÉ TOVÁBBVINNI EZ A DIÁKKÖR, AMELYET 8 KOVÁCSOLT KÖZÖSSÉGGÉ, ÁTPLÁNTÁLVA TAGJAIBA A HIVATÁSTUDATOT, A SZAKMA IRÁNTI LELKESEDÉST. EBBEN NAGYON SOK SEGÍTSÉGET NYUJT DR. SZÁDECZKY-KARDOS SAMU PROFESSZOR UR, ÉS DR. TROGMAYER OTTÓ MINT KÜLSŐ ELŐADÓ FIGYELEMMEL KISÉRI DIÁKKÖRÜNK TEVÉKENYSÉGEIT ÉS ELSŐ SORBAN NEKI KÖSZÖNHETŐ, HOGY EZ A KOLLEKTIVA TÖVÁBBRA IS EREDMÉNYES MUNKÁT TUD VÉGEZNI.

MARÁZ BORBÁLA
IV. ÉVF.

EGY RÉGEN VÁRT KIÁLLÍTÁS

Nagy vitát kiváltó kiállítás után /1962/ hét évre rá most másodszor kapott fórumot a szegedi Akadémiai Bizottság dísztermében **L e h e l** István egyetemünk művészettörténet-tanára. A kiállítás anyaga művészetének egyik arculata csak; rendkívül sokrétű, állandóan megújuló életműve ismeretében szinte csak töredék - a 17 kép mégis egy hatalmas, kivételesen súlyos és jelentős kiállítási anyaggá állt össze.

A képzőművészet-történet gyökereinek és lényegének alapos ismeretében a valóság megközelítés új és tágult kifejezőeszközletét mint alapvető és állandó ars poétikát tartja Lehel István alkotó munkája legfőbb motiváló tényezőjének. A kiállítás ennek reprezentatív bizonyítéka, ahol gazdag képanyagából elsősorban azok a művek kerülnek falra, amelyek a felszín mögé hatolás kísérletének méltó művészi átadásai. A világ, a létezés bonyolult élő szövevényéből a mozgó, változó jelenségeket és törvényeket "írja át" művészi élményt és rácsodálkozó hatást keltő festményeiben.

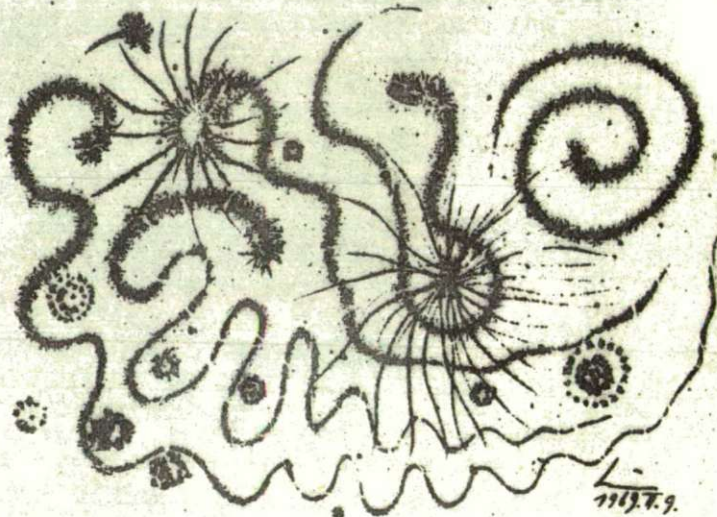
Ujdonsága tehát vitathatatlan: sem a mai magyar, sem a külföldi művészet hasonló produkcióival eddig nem igen találkoztunk, talán Illés Árpád szemléletével rokonítható, tőle függetlenül jutva hasonló eredményekre, annak mitológizáló vonatkozásai nélkül. Korunk összetettsége, a tudományos-technikai forradalom "tulajdonképpen" a valóság legrejtettebb zugait vonta be mindennapjaink érzés- és tudatvilágába. Lehel István minden irányba kitérülő világegyetem élménye csak még nagyobb jelentőségűvé teszi az ember felfedező és közvetítő szerepét. A közvetetten érzékelhető mélyebb valóság csillámló, örvénylő és szakadatlan új állapotba átcsapó "képi világából"

látásból hiányzik a művészi mondanivaló ember-központúsága; ennek azonban ellentmond a képek szinténusának harmónikus-bizakodó egymásra építése, egymásba mosódó gazdag és mesteri árnyalása valamint egyensúly-biztos konstruktív képszerkezete, mintegy kifejezve a művésznak az élet vajdó, ellentmondásteli és újraformálódó mozgásváltozásában való elkötelezett hitvallását és szeretetét.

Absztrakció és realizmus, mikro- és makrokozmosz, dinamizmus és statikusság, erő és gyengeség ellentéteinek egységéből épül ez a félelmetes és mégis lenyűgözően gyönyörű világ, korunk képzőművészetére annyira jellemző modernkedés nélkül korszerű gondolat- és formavilágot létrehozva.

Várjuk művészetének még teljesebb megismerését és várjuk a hivatalos elismerést vagy legalább a viták akár minél élesebb megszólalását.

KOCH JÓZSEF -
SZÉKELY ÁKOS

Lehel István rajza

HALADÓ KOLLÉGIUMI HAGYOMÁNYOK -
A MÓRÁBAN

1969. febr. 8-án és 9-én a JATE Móra Ferenc Kollégiumában ismét megrendeztük az immár hagyománnyá váló kollégiumi továbbképző sorozatot.

A kollégisták érdeklődése a továbbképző iránt nagy megelégedéssel tölthet el mindnyájunkat - csupán azt kifogásoljuk, hogy a kollégiumban lakó egyetemi KISZ-vezetők nem tanúsították a tőlük méltán várható aktivitást. A jövőben erre és a társkollégiumok közreműködésére feltétlenül számítunk!

A továbbképző legfőbb feladatának a kollégiumi munka aktuális kérdéseinek megvitatását, kollégiumunk önkormányzati szervei struktúrájának és feladatainak körülhatárolását tekintette. Először Micheller Magdolna nevelőtanár tartotta meg tájékoztató /s egyben javaslati/ jellegű beszámolóját az ország nagyobb kollégiumainak történetéről, kiemelve azoknak olyan haladó hagyományait, amelyeket napjainkban is követni érdemes, sőt kell. /Pl. a kiváló szakmai ismeretek megszerzésének minél teljesebb biztosítása, a tehetséges munkás- és parasztfiatalok támogatása, aktív társadalmi tevékenységre való törekvés./

Ezt követte a kollégium igazgatónőjének, dr. Vörös Lászlónének a referátuma. Ismertette az országos kollégiumi tanácskozások anyagát, felvázolta a főbb feladatokat. Hangsúlyozta az alapközösségek szerepének fontosságát a kollégiumi összekollektiva szempontjából. Felhívta a figyelmet az agitprop. munka hatékonyabbá tételére. Érintette a kollégiumi demokratizmus elmélyítésének problematikáját is. Elénk tárta a Kiváló Kollégiumi cím elnyerésének távlatát. Legérdekesebb újítási javaslata egy nyelvi studio létrehozásának lehetősége a kollégiumban, magnetofonnal, segédkönyvekkel, lemezekkel, stb.

Hasonló szellemű volt a három DB tag ugyanezen a napon megtartott beszámolója, amelyek már teljes részletességgel taglalták a kollégiumi ifjúsági önkormányzat strukturális felépítését, a Szobacsoporthoz tartozók Tanácsának feladatait, hatáskörét és az emeletfelelősök szerepét. Vasárnap de. az akcióprogram ismertetése után munkacsoport-megbeszéléseken került sor a feladatok, követelmények végleges rögzítésére, a munkamódszerek, konkrét napi teendők meghatározására. Ezek közül legnagyobb figyelmet érdemelnek az egyetemet is érintő /s feltételezem, a hallgatókat nem kis mértékben érdeklő/ problémák, illetve döntések, pl. Schwertfeger Anna és érdekvédelmi munkacsoportjának az egyetemi menzával kapcsolatos kérdésekben elért eredményei: többek között az, hogy február 17-től a vacsorát kihozzák a kollégiumba; ebédnél ezután mindig lesz harmadik fogás, az ebéidő lejártával pedig repetasztásra kerül sor. Ellenőrző bizottságot szerveznek, hogy biztosítva legyen az ételek megfelelő mennyisége és minősége, ne forduljon elő a szükségesnél gyakrabban menüváltoztatás!

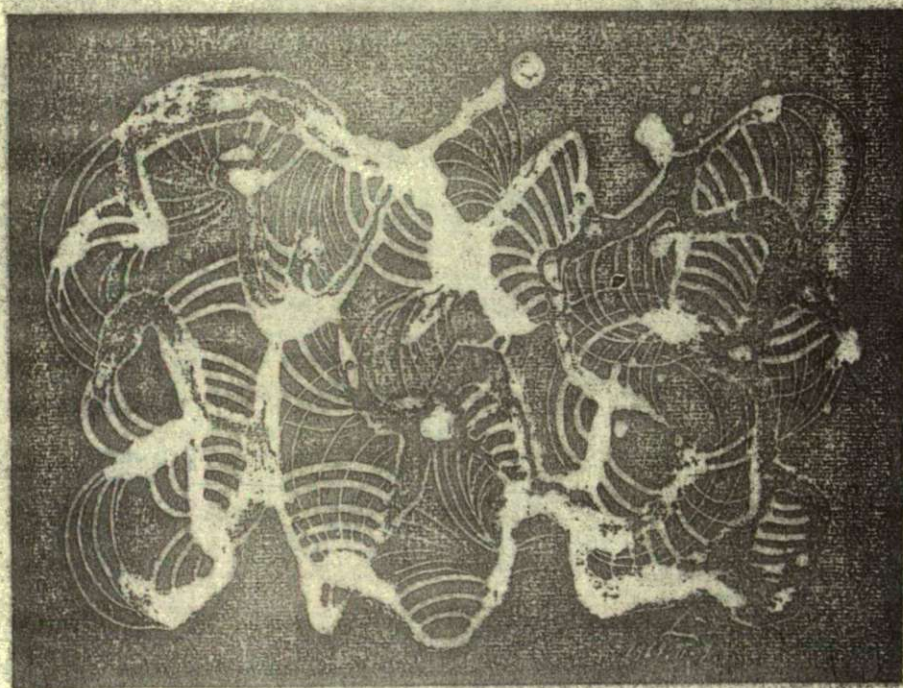
Az agitprop. munkacsoport az ifjúkommunista aktivacsoport létrehozásának, a pártépítés hatékonyabb támogatásának problémáival foglalkozott. Elhatározták, hogy körültekintően felméri, folyamatosan figyelemmel kíséri az alapközösségek politikai arculatát. Kulturális téren, a szocialista szerződésben szereplő társkollégiumokkal együttműködve, legjelentősebb a Collegium Artium et Politechnicum előadássorozatának folytatása. Új kezdeményezés a kollégiumi zenekör, a "nyelvi labor" megalakulása, amelyek érdeklődésre

tarthatnak számot a nem kollégista hallgatók körében is. A sportfeladatok között szerepel az egyetemi sportmunkában való aktív részvétel mellett kari bajnokságok lebonyolítása a kollégium pályáján és termeiben. /Pl. kosárlabda, asztaltenisz - bárcsak az érdeklődés a lehetőségekkel arányos lenne! / Hagyományossá szeretnénk tenni a háziversenyeket.

A vezetőképzőn megnyilvánuló magasfokú aktivitásban, amely a jó hangulatot, az élénk vitákat és érdekes javaslatok felvetését eredményezte, elsődleges szerepe volt a résztvevők szép számának és lelkesedésének. A kultúrterem levegője telitódott tennivágyással, segíteni akarással - benne izzott, hogy ez a mi ügyünk, a mi érdekünk, ezek a mi eredményeink lesznek, a mi otthonunkért küzdünk, dolgozunk.

Mindent elmondani így egyszerre lehetetlen - összefoglalásul inkább még egyszer hangsúlyoznám a vezetőképző legfőbb eredményeit: a hagyományok programba építését, biztos alapot adni a DB tevékenységének, valamint segítséget nyújtani az elsőéves szobacsoportvezetőknek és aktívának a kollégiumi munkáya való bekapcsolódásához a felsőbbévesek közreműködésével, tapasztalatuk átadásával.

Csernovics Mária

Lehel István rajza

tanárjelölt ? általánosjelölt

A többség véleménye szerint egyik sem. Mi bölcsészhallgatók vagyunk, bár még ezt is meg lehet kérdőjelezni, akármennyire rendben van is minden a beiratkozás körül.

Vannak, akik szeretnék élesen, határozottan szétválasztani a tanár- és tudósképzést. A tanárjelölt tanuljon a gimnáziumi anyagnál valamivel többet, azt jó alaposan, hogy ne jöjjön zavarba, ha a kíváncsi gimnazisták megkérdezik egyet a mást. Miért lenne szüksége arra, hogy megismerje a magyarországi birtokok típusait és megoszlását az 1848 előtti években, ráadásul részletesen és alaposan? Így a "szeparatisták". Szerintük a tanárjelölt akár két-három év alatt is felkészülhet, tanuljon a kiválasztott, a leendő tudós 5 hosszú éven át. Sokan javasolnak ilyenféle megoldást a "kétes halmazállapot" megszüntetésére. Nem is lenne ez rossz, ha a tanterv méreteiben lenne a hiba.

A hal. feje viszont nem a tanterv, nem is a hallgatók jó részének passzivitása, tájékozatlansága, nem is az előadásnak nevezett, néha bizony éveken át szinte rituálisan azonos "előimádkozás". Általánosságban a szemlélet a gondolkodás/vagy inkább nemgondolkodás/ iszonyu konzervativizmusában látom az alapvető hibát - abban a konzervativizmusban, ami legfeljebb negyedéven engedi ráébredni a hallgatót, hogy "más muzsika kell". Ez okozza mindazokat a

jelenségeket, amelyeket naponta tapasztalva, sokan sem tanár, sem tudósjelölteknek, sem felnőtteknek nem mondhatjuk magunkat.

A panaszkodás szavait mérsékelni kell. Az is igaz, hogy nagyon sok kolléga, aki a bölcsészkart elvégezte, most jól és eredményesen dolgozik iskolákban vagy tudományos intézetekben vagy éppen a Kar tanárszékein. Azt várni hogy mindenki jól dolgozzék nálunk, hát az utópia, de legalábbis maximalizmus. A "többet" viszont jogos igény! Illetve nem többet - "csak másképp!"

Sok esetben megállapítottuk, hogy a papíron reánk kirótt követelményeket, tekintve, hogy egy nap csak 24 órából áll, - egyszerűen lehetetlen elvégezni. Elvben - és a legtöbbször gyakorlatban is - igen keményen dolgozni kell, hogy a bölcsészből kétes értékű és irányultságú - diplomás ember legyen. Ez a lehetőség fennáll, mégpedig ijesztően nagy mértékben, és nem éppen úgy, hogy kimondhatnánk: "Embere válogatja". Ez igaz, de túl kevés ebben az esetben.

A hallgatókban megvan a gondolkodás képessége, ezt hangsúlyoznám elsősorban minden ellenkező hireszteléssel szemben. Az előadásokat, ami az információ mennyiségét illeti, nem érheti kifogás. A kötelező anyag szinte sok. A heti óraszám magas. Szóval akár hozzánk is nőhetne a szék.

A képzés mégsem korszerű, nem is színvonalas. Akkor sem lehetne az, ha az embernek gyorsfényképezőgép és magneton lenne a fejében. Ha a hallgató a földön kuporogva kapja a nyakába egy-egy szigorlat kötelező anyagát, bizony nem fogja áttekinteni soha, és csak a súlyát cipeli választott szakmájának, az érdeklődés csak vágy marad. Aktivitást, tájékozódást, öntevékenységet igazságtalanság lenne elvárni a görnyedt robotolótól. Kérdés: ki lesz jó tanár? Aki szereti a

tárgyát, foglalkozik vele, vagy aki huzza az igát, és örül, ha leheteti? A válasz házi feladat.

Nem csoda hát, hogy a lógósnak nincs nagy lelkiismeretfurdalása. Nemcsak ő a hibás, ha elvezíti hivatásának alig rügyező szeretetét. Ha meg ez odavan, legfeljebb ösztöndíját veszítheti.

Persze vannak, akik megtalálják az emberi munka lehetőségét, talpra állnak, szétnéznek, szelektálnak, mozognak - ők kiugranak az átlagból. Közös tulajdonságuk: valaki vigyáz rájuk! Irányítja őket, módszertani útmutatást, tanácsokat, egyéni feladatokat ad nekik. Egyedül pokolian nehéz aktívá, tájékozottá válni.

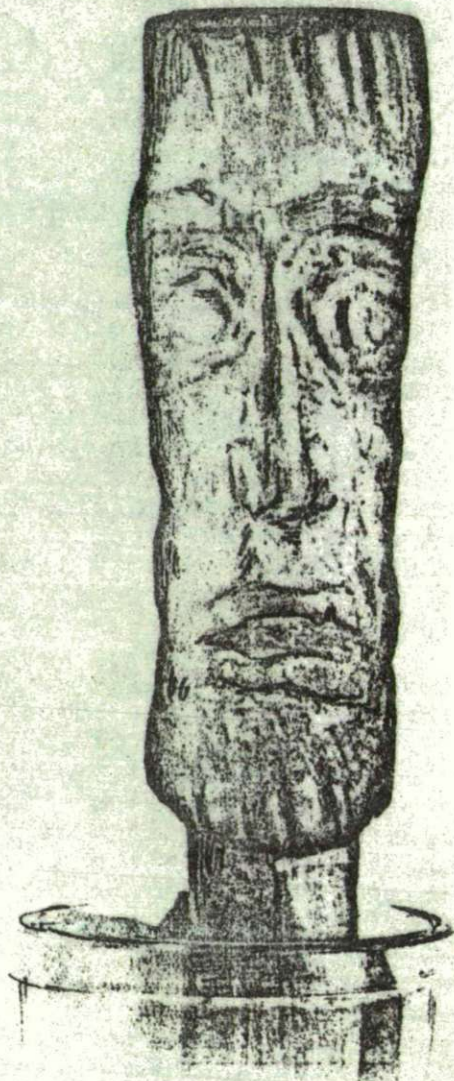
Nem szabad engedni, hogy az egyetemre kerülő gimnazista gimnazista maradjon - talán lomhább és szomorubb. Jó lenne rádöbrenteni mindenkit: Nem az vagyok akit tanítanak - az vagyok aki tanul. Talpra kellene állítani m r a kezdet kezdetén mindenkit, különösen azokat, akik mélyebbről, tanyáról, faluról jöttek, megtanítani azt, hogyan használják saját fejük szép tehetőségét. Például: gondolkozzunk kritikusan. Nem sok kellene ehhez, - kezdettől, az első tételtől több konzultáció, több munka, kevesebb robot.

Eleve képtelenség, hogy "hivatalos" színvonalkülönbség legyen ugyanazon az egyetemen tanár- és tudósjelölt között. De f ő l i g - m e d d i g a z o k t a t á s ó s é r t é k e l é s r e n d s z e r e r é v é n e l ő i d é z e t t é s t á m o g a t o t t n i v ó t l a n s á g ...??!!

Az utóbbi időben sok jó reform, változás segített, hogy az egyetemisták többségét aktív munkára, önállóságra ösztönözze. Helyzetünk - egy oktatási rendszer alkonyán állunk, és már égetően sürgős a séma teljes széttörése - megnehezíti számunkra - a régi merevség közepette - az új lehetőségek rugalmas megragadását. A merevség feloldásához kerünk segítséget, hogy nagyobb legyen az

okos irányítás szerepe, mint a mechanikus szájberágásé, hogy legyünk bölcsészhallgatók, tanár és tudósjelöltek - szóval, hogy teljesebben megvalósíthassuk önmagunkat.

Ecsedy István

Doboss Gyula: Fafaragás

Egy szak
védelmében

Vagy nyíltan hangoztatják, vagy nem, de tény, hogy a bölcsész-szakok hierarchiájában az orosz képviseli a legalsó fokot. Vajon mi ennek az oka?

Értelmi képességeink általánosan semmivel sem gyengébbek a többiekénél. Az orosz nem tartozik az ún. "link" szakok sorába, év közben nekünk van a legnehezebb dolgunk. Kereshetjük a bajok gyökerét az általános- és középiskolai nyelvtanítás már-már tarthatatlan színvonalában. Ha viszont ebből indulunk ki, körbe forgunk. A tanulók gimnáziumba mennek azzal a tudással, amelyet az általánosban szereztek. Legtöbbször elvégzik a középiskolát, anélkül, hogy egy főnevetel tudnának ragozni. /8 évi nyelvtanulás után! / Akiben mégis feltámad az érdeklődés, sőt! meg is szereti az oroszot, ha sikerül, bejut az egyetemre, azzal a tudással, amit a gimnáziumban szerzett. Aztán elvégzi az egyetemet és tanítani kezd, azzal a tudással, amelyet az egyetemen szerzett. És megint előlről.

Tavaly hallottam egy véleményt miszerint intézményünkbe már megalapozott nyelvtudással kell belépni. Ez még akkor sem volna lehetséges, ha az alap- és középfokú oktatás nem olyan lenne, mint amilyen. S hogyan követelhetnek azonosan magas szintet a kezdő hallgatóktól, mikor az előadók munkája, céljai is más-más jellegűek? Mikor mindegyikük a maga színvonalán, a maga módszereivel szerinti oktat és követel? A dolog másik oldala ugyanakkor félévkor és év végén minden hallgató köteles a legmagasabb mércének megfelelni. Így történhetett meg a tavalyi elsőévesekkel az az eset, hogy míg az egyik csoport az anyag rövid átismétlésével remekül, könnyedén megírta az év végi zárthelyit, addig a többiek vagy utóvizsgáztak, vagy éppen átcsusztak. Mert az említett csoport kivételével -

amely próbadolgozat után ült le az írásbeli vizsgához, az összes többi azon a héten fejezte be - vagy be se fejezte - az évi anyagot. /A másodévban most történt lépés az ügy érdekében./

Ha az előadó egy és ugyanaz, akkor az anyag nem egységes. Példa erre a másodévesek nyelvgyakorlati órája, amelyen az egyik csoport Gorkijból, a másik Csehovból tanult, a magyar-orosz szakosok pedig egy kis gyenge novelláskötetből rágtak át érzelemdús történeteket. /Az egyszerűsítés kedvéért a könyvben spanyol szöveget volt. / Most "megoldódott" a probléma: az órák izgalmasabbá tétele céljából mindenki egységesen a Magyarország c. utikalausból fog tanulni... Az ok: nem tudják ellátni az évfolyamot más egységes anyaggal.

Az első évben foglalkoztunk a Szovjetunió történetével. Abban mindenki egyetért, hogy ezt kötelességünk ismerni, s a szókincs gyarapítása szempontjából is hasznos. De ha hatalmas adagokban adják fel, és csaknem szóról-szóra követelik, érthető, hogy nem hág tetőfokára a lelkesedés.

Mindkét évfolyam problémája: kevés a beszédgyakorlat, a tárgyalási lehetőség. Elgondolkozik az a jelenség, hogy nemcsak az irodalmi szemináriumon hallgatunk mélyen, hanem a leghétköznapiabb téma elmondása is nehézséget okoz. Figyelemre méltó tény, hogy míg az orosz beszédgyakorlati órák száma 2, addig a fakultatív nyelvekkel heti 3 órában foglalkozunk.

Fontos a nyelvtörténet problémája is. Egy-két nyelvésztehetség kivételével a két évfolyam tanulmányi részének nagy nehézségeket okoz ez a tárgy. Előadónk éppúgy szenvedő alanya az ésszerűtlen rendelkezésnek, mint mi. Miért kell rögtön az első évben nyelvtörténettel foglalkozni, mikor sokan még alapvető nyelvtani problémákkal küszködnek. Másodévban oroszul hallgatjuk ezeket

az előadásokat, amelyeket éppen a nyelvészet egzaktsága miatt, magyarul is nehezen értünk, ráadásul oroszul is szigorlatozunk belőle.

Tudjuk, hogy ez nem speciálisan "szegedi" probléma, s megoldása magasabb fórumok feladata, megemlítését mégis fontosnak tartottuk: tanár és diák egyaránt jól járna, ha a szlavisztika rejtélyihez a kezdetinél alaposabb nyelvtudással felvértezve közeledhetnének.

Az orosz tanszék egy dologban s szerencsés: a hallgatóknak lehetőségük van egy évet a Szovjetunióban töltetni. Az idei jelentkezéseknél azonban itt is fonák helyzet adódott. A másodéveseknek egyik napról a másikra kellett szakdolgozati témát választaniuk. Rögtön felmerül a kérdés: aki nem oroszból szakdolgo-

zik, annak nincs szüksége nyelvtudása tökéletesítésére? Hiszen a jövőben ő is oroszra fog tanítani! Hála a szervezésnek, a másodévesek problémája megoldódott: menetközben derült ki, hogy a moszkvai főiskola csak a jelenlegi harmadévesek fogadására készült fel.

Az orosz nyelv semmivel sem alacsonyabb rangú a többinél. Az orosz Puskin nyelve, Tolsztoj nyelve, Lenin nyelve. Megfelelő képzésű tanárok sokat segíthetnének az oroszra kísérő mellékszövegek kiküszöbölése terén, s hogy belőlünk ilyen - megfelelő képzésű tanárok váljanak, nemcsak rajtunk, az egyetemen is múlik.

Szántó Judit

GYAKOR-LÓI??

Osztályfőnöki jótanács negyedikes lányoknak:
-Hiába fekszel le korán, ha előtte nem tanultál; biztosan baj lesz belőle.

Versелеmzés:

- A "Föl-földobott kő" ilyen nagy költőnél, mint Ady, nem zuhanhatott vissza.

- A kéz által állatilag hajtott gépeket felváltották a gőzgépek és az ipari forradalom.

A tanárjelölt:

Lakonikus jellemzés a "Tengerihántás" c. ballada szereplőiről:
- Hát kérem, egész csapat ünnepontó rohan a pokolba.

Műelemzés közben:

- "A grófi szérűn" egy mezőgazdasági területen játszódik.

x x x

R

Szabó Magdolna

Találkozás Törlesszel

Nem tagadom, tetszett nekem ez a film. Napjainkban is aktuális problémákat szóltatott meg az átlagfilmek színvonala fölé emelkedve, de nem a remekművek hibátlan tisztaságú logikájával, csillogó szépségével.

Volker Schlöndorff 1966-ban készítette azt a filmjét. A nyugatnémet filmrendezők azon fiatal csoportjához tartozik, akikhez Reitz, a Schamoni testvérek és mások; azokhoz, akiknek van mondanivalójuk a világ számára és akik nyíltan szembehelyezkednek a "hivatalos", csaknem kizárólag szórakoztatásra /nagyon gyakran olcsó szórakoztatásra berendezkedett nyugatnémet filmmel.

Nem ismerem Musil 1906-ban írott regényét, amiből ez a film adaptáció, "Az ifjú Törless" született. Kénytelen-kelletlen tehát nem a film és a regény összehasonlításáról, vagy ennek ürügyén az irodalmi művek filmi megvalósításának általános és konkrét problémáiról lesz szó, hanem a film által felélesztett néhány gondolat felvázolásáról. Annyál is inkább, mert ezt a fajta összevetést az irodalomtörténetben is jártas kritikusok már megnyugtató módon elvégezték. E munkák konklúziója általában az, hogy Schlöndorff filmjének nem sikerült visszaadnia a regény bonyolult, többdimenziós gondolatsorát, intellektusát. Schlöndorff - akinek tehetségét nem vonják kétségbe -, megmaradt a felületen, a cselekmény egyszerű végigvezetésénél - mondják -, s a regény mélyebb szféráit tekintve olyan szituációba került, mint a matematika az imaginárius számok tekintetében.

A filmnek négy fontos szereplője van. Kettő közülük cselekedetük hosszú során mutatja meg valóságos arcát. Ennek a két figurának a megteremtése szemléletesen prezentálja a korában aktívan benne élő író történelmi éleslátását, nagyszerű réérzőképességét. A tejfelesszáj, szőke Reiting szadista, Beine-

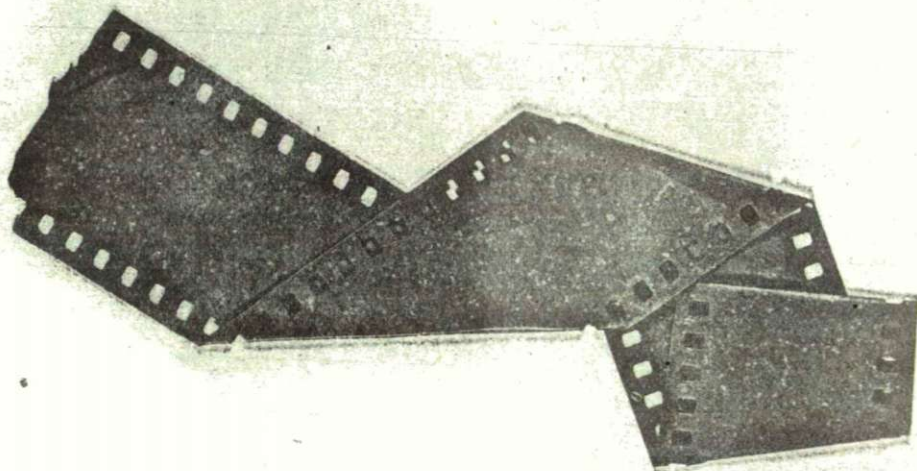
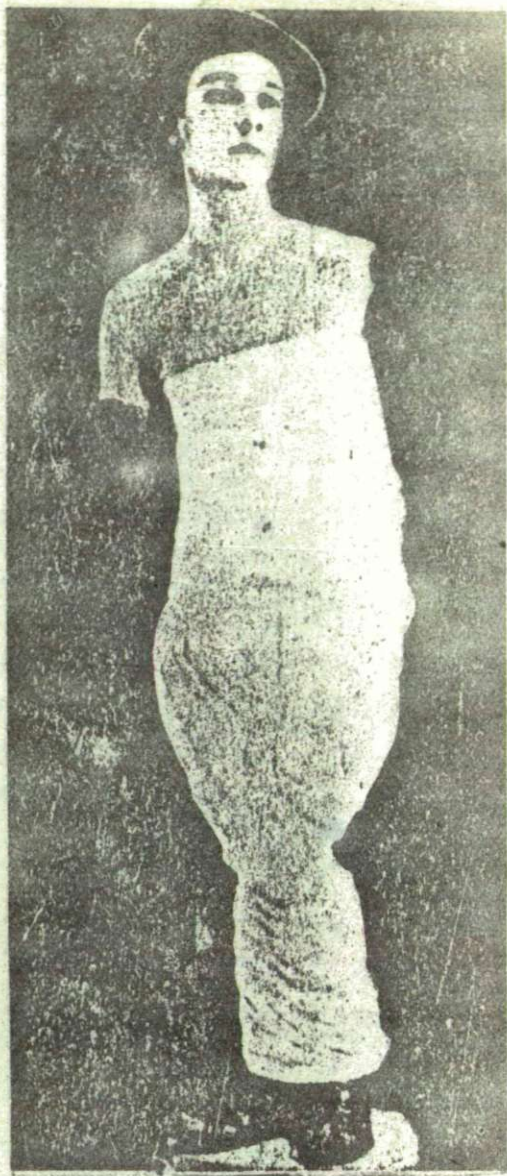
berg lélekmágiával foglalkozik, s tudományát be is mutatja nekünk. Róluk nem lehet nem asszociálni. A "Fasiszta emberalkat ösképei" Ők, a század első évtizedéből. Schlöndorff nagy jelentőséget tulajdonít nekik. Az ő süvöltvénykedésük, túranoszokodásuk Basini felett a film gerincét alkotja, s bemutatásuk aprólékos hosszadalmaessága talán több is a kelletténél, mert elvonja a teret és figyelmet Törlessről. Így nem lesz teljes a dráma. Törless lelkiállapotát, a "belső vihar" érzékeltetését, amely a film végén filozófiai tanulságok levonásában összegezódik nem, illetve csak jelzésszerűen tudja elélni tárni a rendező.

Törless és Basini a másik két hős, passzív szereplői a drámának. A tilvajládon ért Basini elviseli a sorozatos kínzásokat, Törless inkább szemléli, mint teszi. Miért izgatja Törlesst Basini megkínzása? Kant egyik erkölcsi tételéből indul ki, Kant erkölcsi nézeteit tanították a századelő német nevelőintézeteiben. "Az ember le tudja győzni hajlamait és indulatait a helyes, a feltétlen erkölcsi törvény által szabályozott cselekedet érdekében." Törlesst tehát az érdekli, hogyan valósul ez meg egy konkrét helyzetben, adott pillanatban. Ebbe szövődik bele az imaginárius számmal való megismerkedés a matematika órán, amely Törless számára megmagyarázhatatlan. Kamasszága zűrzavaros gondolatvilágát ez a megmagyarázhatatlanság még jobban összekuszálja. Ugy érzi, nemcsak a számok, hanem a valóság világában, az életben is adódhatnak ilyen képtelen helyzetek, amikor minden lehetségessé válik. Amikor feltételezéséről megbizonyosodik, már nem fontos számára Basini sorsa, mert nyugtalanító kérdéseire választ kapott a valóságtól. Kíváncsisága, ami a "játékba" vitte, kielégült. Nincs már semmi rejtély. Minden megtörténhet, minden valósággá válhat. Ezért szakít Reitinggel és Beineberggel; de nem segít Basininek megszabadulni kínzóitól. Ennek okát abban találjuk meg, amit a segítségért könyörgő Basininek mond. Ezt így indokolja meg: Te vagy az oka mind-

annak, ami veled történik. Törless úgy látja, ez a meggyőződése nem engedi, hogy Basini mellé álljon.

A film egyik hibája, hogy Törless nem érez felelősséget a kegyetlenkedés miatt. Erkölcsileg ő kívül és felette áll. Holott a néző előtt nem kétséges, hogy ő is bepiszkolódott, mégis tisztán kerül ki belőle, és ez Schlöndorff felfogásából következik. Végigvinni egy kamaszt a nyugtalanító kérdések kijelölte uton, aki választ kapva, kissé megtörten, de tiszta lelkiismerettel megnyugszik, és boldog nyugalommal kocsizik haza édesanyjával. Ha Schlöndorff Törless pszichikumával mélyebben és részletesebben foglalkozott volna, akkor más lenne a film súlyelosztása, s abban az esetben a kifogásolt erkölcsi problémára is válasz kerekedhetett volna. De a rendező koncepciója ezt nem tartalmazta célként. Figyelme inkább az erőszak lehetőségei és a megalázás felé fordult egy zárt közösségen belül. Hogyan válik az ember kiszolgáltatottá; meddig lehet elmenni ebben? Miként ad lehetőséget a közösség, a társadalom az erőszakra? A felelősség problematikája ezeken keresztül, közvetve vetődik fel. Ezen problémák fellelése miatt érzem, hogy Schlöndorffnak, annak ellenére, hogy Musil gondolatainak identikus visszaadása esetleg nem sikerült, érdemes volt megcsinálnia ezt a filmet.

Sulyok László

Két antológia

A szegedi fiatalok antológiájáról

HALDOKLIK AZ ALKOTÓKÖR T

Bárdos Pál: 1957-ben, tudomásom szerint a felszabadulás után elsőként támadt hármunkban /Nagyfalussy Tibor, Papp Lajos, Bárdos Pál/ az a gondolat, hogy olyan társaságot hozunk létre, amely valamilyen formában összefogja a szegedi felsőoktatási intézmények szépirodalmat művelő hallgatóit. Az 1957-es dátumot külön hangsúlyoznám, hiszen ez a kezdeményezés olyan időben született - közvetlenül az ellenforradalom után - amikor a politikai és közélet rendkívül zavaros volt. Még azon is vitatkoznunk kellett például, hogy forradalom vagy ellenforradalom volt-e 1956-ban.

Király István professzor, az irodalom tanszék akkori vezetője támogatta felbuzdulásunkat, és miután néhány írásunkat elolvasta, készségesen adta nevét a vállalkozáshoz.

Gróf József: 1967 őszén az irodalom tanszék speciálkollégiumot hirdetett "Stilusgyakorlat" címmel. Tulajdonképpen ezzel jött létre a jelenlegi alkotókör. Korábban működött már a KISZ támogatásával lényegében ugyan vezető nélkül, de Papp Lajos és Veress Miklós hasznos segítségével egy alkotói csoportosulás. Öröndetes volt, hogy az illetékes tanszék felfigyelt munkánkra, és támogatni akart bennünket. A két kör egyesítése azonban nem ment zökkenők nélkül. Többen elvben kifogásolták, hogy a csoportnak tanár-vezetője legyen.

Bárdos Pál: Körünk tanár-vezetője Kiss Lajos lett. Sokat köszönhetünk neki. Kiválóan alkalmazkodott az akkori körülményekhez. Nagy szerepe volt abban, hogy üléseinken és munkánkban általában egészséges, demokratikus légkört sikerült kialakítani.

Kiss Lajos: Arra törekszünk most is, hogy az Alkotókör a hallgatói

demokratizmus kitűnő fórumává válják.

Gróf József: Kialakult az a szerencsétlen állapot, hogy a két csoport egy ideig párhuzamosan, szinte egymással rivalizálva működött. Ennek a helyzetnek - véleményünk szerint helytelenül - az érdekeltek megkérdése nélkül, a KISZ vetett véget azzal az adminisztratív intézkedéssel, hogy a klubban működő alkotókört felszámolta. Ez olyan káros következményekkel járt, hogy a csoport mint egység elvesztette azt a bázisát, amelyet a Szegedi Egyetem jelentett, másrészt több tehetséges ember /Szepesi Attila, Petri Ferenc stb./ megvált tőlünk. Körültekintőbb intézkedéssel nem került volna erre sor.

Bárdos Pál: Arra törekedtünk, hogy minden tehetséges szegedi fiatalt, néha idősebbeket is /pl. Tóth Béla, az akkor már József Attila-díjas Dér Endre stb./ körünkbe vonjuk egyszerűen azért, mert nem ellenük, hanem az akkor még szép számmal írogató dilettánsok ellen akartunk fellépni. Elképzelhetetlennek tartottuk, hogy egyetemista vagy főiskolás írók és költők ne legyenek közöttünk. A "mindenki kiskakas akar lenni a saját szepárdombján"-szemlélet idegen volt tőlünk.

Kiss Lajos: A két alkotókör más körülmények között alakult meg. 1957-58-ra színesebb politikai élet volt jellemző. Ennek megfelelően általánosabb esztétikai-ideológiai kérdések kerültek előtérbe a kör vitáin. Mintegy koncentráldott ott a politika dinamikus légköre. A legnagyobb pedagógiai eredménynek azt tartom, hogy a résztvevőkben kialakult a demokrácia gyakorlásának készsége. Tudtak vitatkozni, ellentmondani. A problémák elvi síkon, nem személyeskedő jelleggel vetődtek fel. Így megvalósult a körrel kapcsolatos egyik célkitűzés, hogy az komplex jellegű vitaforum-má válják.

Természetesen az író-költő nevelésre is törekedtünk.

Ebből következik, hogy konkrét versekről novellákról, műfaji kérdésekről általában a tehetségről, a tehetség természetéről sokat vitatkoztunk.

Azóta sokat változott a világ. A bekövetkezett társas-

dalmi- politikai konszolidáció hatására nincs olyan foku közéleti érdeklődés a mai alkotókori tagok között, mint azelőtt volt. Ez részben beszűkülést jelent. Olyan tendencia mutatkozik, hogy érdeklődésük elsősorban mesterségbeli kérdésekre leszűkülő érdeklődés. Hangsúlyozom, hogy ez tendencia, és célunk, hogy ennek elejét vegyük.

Gróf József: Nem látok összehasonlítási alapot a tíz évvel ezelőtől és a mostani állapot között. Az irodalmi illetőleg kulturpolitikai problémák lényegesen megváltoztak és sokkal árnyaltabbak lettek. A "részben természetes, részben beszűkülés" ellentétpárból én főleg a "természetes" hangsúlyoznám.

Bárdos Pál: Az ilyen körnek csak akkor van értelme, ha van ambíció és van cél. Aki ír, az mindig publikációs lehetőséghez akar jutni. Ez természetes. Mi annakidején egymásért is dolgoztunk, mert tudtuk, hogy csak saját magunkért még nem érdemes. Fejlődésünk olyan volt, mint a fű növése. Egyetlen szálát nem lehet észrevenni, ehhez egy zsombóknyi, egy gyepféglányi szükséges.

Gróf József: Az akarat, a közös törekvés is megvan, de a közös cél nem elég tisztázott, így éppen ez, talán a legfontosabb, nem tart össze bennünket kellően.

Bárdos Pál: Legnagyobb eredményünknek azt tartom, hogy 1957-től 60-ig egyfolytában működött és produkált körünk. Szerénytelenség nélkül állithatom, hogy népszerűek voltunk, ismertek és a legkülönbözőbb helyekre hívtak meg bennünket. Így közösen, szinte kéthetenként pódiumhoz jutottunk. Ennek nagyon jó hatása volt.

Gróf József: Szervezésképtelenség, de az egyetemen már furcsán eluralkodott közömbösség miatt is /istenem, hát nem kíváncsiak ránk; csak azt nem értem akkor, miért probléma az alkotókör "haldoklása"/ nehezen tudunk felolvasóesteket létrehozni. Tavaly csak egyszer léptünk közönség elé. Az érdektelenségből arra következtethetünk, hogy erre sem volt nagy igény. /Az utolsó pillanatokban még teremproblémánk is volt, mert az egyetem KISZ-szervezete rendkívüli Art-Kinót hirdetett az Auditórium Maximumban./

Bárdos Pál: 1959-ben adtuk ki egy antológiát husz, főleg pályakezdő író részvételével. A költségek fedezésére 4000-4000 Ft-ot kaptunk az egyetemtől és a Szépirodalmi Könyvkiadótól. Emellett széleskörű előfizetési akciót is indítottunk. A kötet fennmaradó példányai minden "nyomás" nélkül, könyvárusi forgalomban, szabadon elkeltek. Így rentábilis kötetet sikerült kiadnunk. A kötet Pesten - a szegedivel ellentétben - jó kritikát kapott. Neves írók /pl. Illés Béla/ látogattak meg bennünket. Felfigyeltek ránk.

Gróf József: Nekünk is célunk egy antológia kiadása. Erre ígéretet is kaptunk, a megvalósítás lehetősége azonban annyira távolinak tűnik, hogy - bár az anyag összegyűjtése most is folyik és nem látszik reménytelennek - nincs különösebb inspiráló és összetartó hatása.

Bárdos Pál: Egy ilyen kör akkor tölti be a hivatását, amikor felrobban, természetesen ha időben robban fel, és szárnyra bocsátja a valóban tehetségeseket. Addig van rá szükség, amíg az emberek csak próbálkoznak.

Gróf József: Az Alkotókör létének nem kell a kelletténél nagyobb jelentőséget tulajdonítani. A lényeges mindig az, hogyan tudunk saját utunkon továbbhaladni. Ezek az utak nagy mértékben különböznek egymástól. Ha vitáink valamennyire segítenek bennünket, együttlétünk talán nem válik fölöslegessé.

Kiss Lajos: A jelenlegi alkotókör is a hallgatók öntevékenységének fóruma. A hallgatók igénylik működését, és amíg ez így van, nem beszélhetünk haldoklásról. Véleményem szerint biztató a kör munkája, tehetségek most is vannak, és a következő tíz év talán ugyanannyiuk törekvését igazolja, mint az elmúlt tíz esztendő a régiekét.

/Bárdos Pál: "Aki ír, az mindig publikációs lehetőséghez akar jutni."/

Gróf József: Érthető és jogos igényünk, hogy lehetőséget kapjunk a megszólalásra. Ebből a szempontból folyóirataink, beleértve a Tiszatájat is, nemigen jöhetnek számításba. Az okok, gondolom, ismertek.

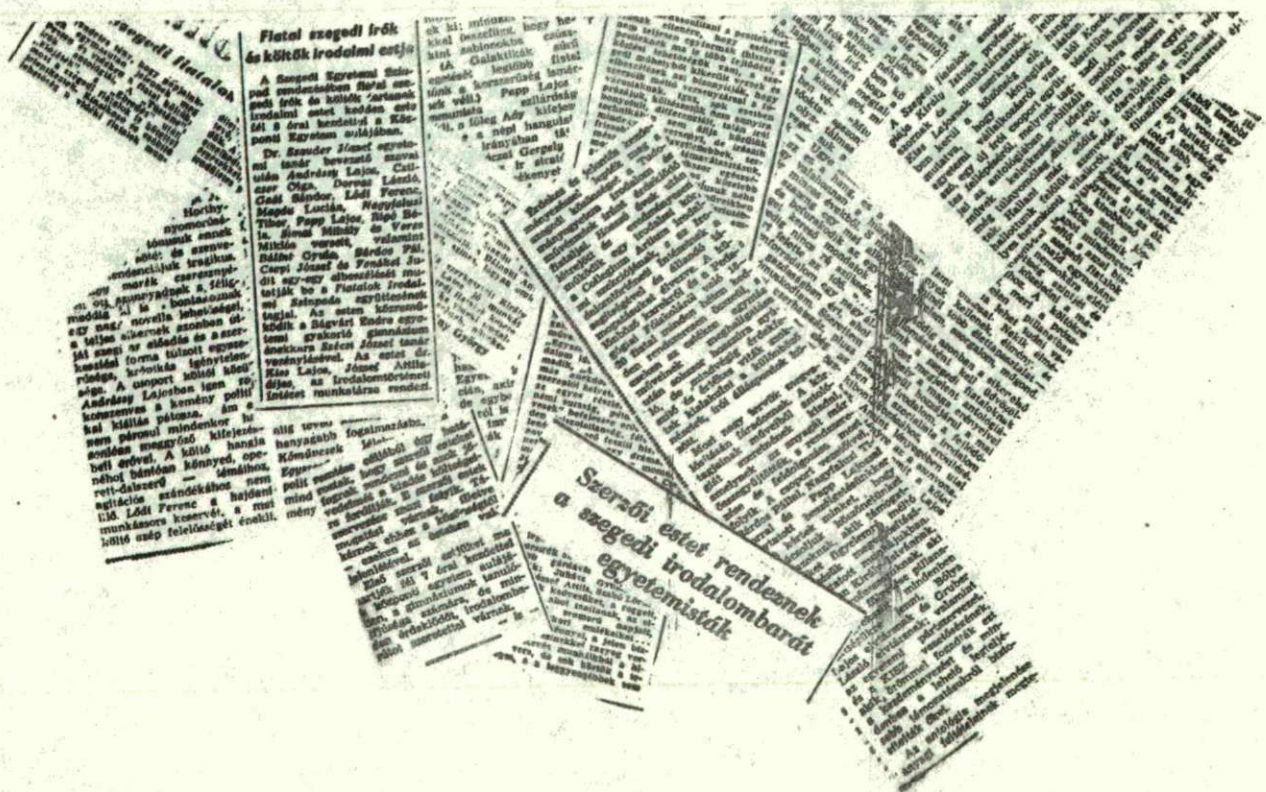
A KISZ KB többször hívott össze országos alkotóköri konferenciát; itt mindig beszéltünk arról, hogy folyóiratot kellene indítani, külön a fiatalok számára. Az Universitas-antológiák szerkesztése elég szerencsétlen volt. Nem miattunk. Kiegészítő megoldás mégiscsak a már említett folyóirat lenne, esetleg változó szerkesztéssel, mint a szempontokat, mind a szerkesztők személyét illetően.

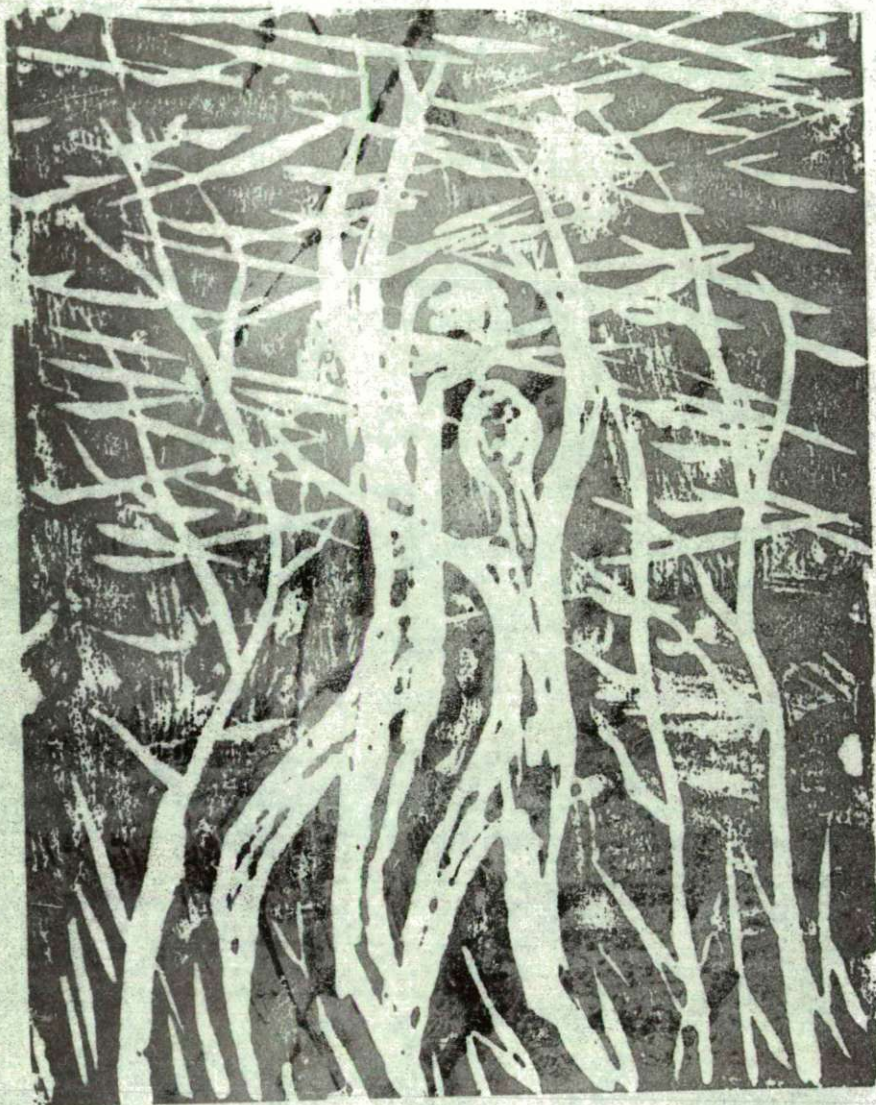
Előreláthatólag ez a közeljövőben nem valósul meg. Ezért éppen az Alkotókörnek lenne a legfontosabb feladata, hogy a kezdőket "papirhoz", fórumhoz juttassa. A mi alkotókörünk jelenleg ennek nem tesz eleget. Az a sajátos helyzet alakult ki, hogy bár alkotókörben vagyunk, kénytelenek vagyunk külön-külön próbálkozni. Talán ez a tény nagyobb hiba.

Haldoklik-e tehát az Alkotókör?

E három egymástól függetlenül folytatott beszélgetést orvul összevágta, és ezért az érdekeltek /Kiss Lajos, az Alkotókör tanár-vezetője, Bárdos Pál, az első kör egyik alapító tagja és Gróf József a jelenlegi kör titkára/ elnézését kéri

Notheisz János

Doboss Gyula: Illusztráció

Tanultál Babilusról?

Mi csak hírből tudjuk, hogy mi az a "szabad bölcsészet", - s kissé sajnáljuk, hogy ma már nincs. Különösen, amikor kézbe-
veszünk egy tanrendet: a sok kötelező óra láttán az ember úgy érzi, középiskolában van. Intellektuális élményre vágyik - helyette fárasztó előadások, kimerítő szemináriumok. A szerteágazó tananyagot nehéz áttekinteni, az egyes részterületek még sok negyed- és ötödéves számára is csak izolált tantárgyak. Csak erős motiváltságú egyének képesek arra, hogy rendszert lássanak ebben a kaoszban, de ha egyéni érdeklődésüknek megfelelően szeretnének dolgozni, félő, hogy elhanyagolják kötelező tárgyaikat. Bölcsészeti viszonylatban a magyar az egyik legszélesebb tematikájú szak. Nyelvészet és irodalom oktatását összhangba hozni nem könnyű; mindenesetre szükség van arra, hogy mind az irodalom-nyelvészet arányát, mind pedig az e szaktudományokon belüli anyag arányát kedvezőbbé tegyék. A tanszékek most lehetőséget kaptak a tanterv módosítására. Karunkon a KISZ kezdeményezésére olyan fórum létesült, amelyen a diákok találkozhatnak a tanszékek képviselőivel és elmondhatják véleményüket. E cikkben részletesen csak a magyar szekció vitájáról szólunk. Az első szigorlat nyelvészeti anyaga: nyelvtörténet. Három féléven át hallgatunk nyelvtörténeti előadásokat, de ezzel párhuzamosan szemináriumaink is vannak. Ez szinkronban áll irodalomtörténeti tanulmányainkkal. Egyidejűleg - nyelvtörténeti ismereteinket kiegészítendő - finn nyelvet is tanulunk. Minden magyar sza-

kosnak feltétlen hasznára válik az a minimális finn szókincs, amit ekkor elsajátít. De szükséges-e ehhez az, hogy a mai finn nyelv leíró nyelvtanának jelentős részét megtanuljuk? /Illetve csak megkíséröljük a rendelkezésre álló félév során!/
A 3. félévben finnugor összehasonlító nyelvészeti előadásokat hallgatunk. Ha egy másodéves egyetemista csak megközelítően is ismerné azokat a problémákat, amelyek a nyelvészet újabb eredményei nyomán az irodalomtudományban felmerültek, Hajdu Péter előadásainak óriási hasznát venné. A 4. félévben irodalomból már szövegelemző szemináriumaink vannak, az ezekre való felkészülést viszont megnehezíti stilisztikai képzetlenségünk. Mint látjuk, az első szigorlati anyagban fázistelődés van irodalom és nyelvészet között, ezt megszüntetni csak a nyelvtörténet háttérbe szorításával lehet. /Kizárólag nyelvész, vagy irodalmi szakembereket ugysem képez egyetemünk, ezért e szaktárgyak olyan oktatására van szükség, amely a modern gyakorlati élet érdekében van alapvetve./ Egészen más jellegű problémák jelentkeznek a felsőbb évfolyamokon, amelyek a II. számú irodalomtörténeti Tanszék által tanítandó tananyaghoz kapcsolódnak. A 2. irodalmi szigorlatra szükséges nagy anyagot teljes egészében még előadásokon sem lehet leadni, így igen nehéz a szemináriumi tematika kiválasztása. Mint ismeretes, a tanszék az előadásokat alternatív módon oldotta meg; azt azonban, hogy ténylegesen ki milyen előadást látogasson, vagy milyen szemináriumon vegyen részt, a tanszék ir-

ja elő. Ennek következtében torzulások jöhetnek létre: mint ki-derült, egyes csoportok egyetemi tanulmányaik során vagy csak prózacsémző, vagy csak lírával foglalkozó szemináriumokon vettek részt; jelentős irodalomtörténeti korzakokról még csak előadásokon sem hallottak, stb. Tehát "főhérfoltok" maradnak ismeretében. Kétségtelen, hogy ezek megszüntetésén önkézzel segíthet, de cél-szerűbb lenne, ha speciálkolégiumokon való részvétellel történne ez az ismeretanyag-bővítés, még ezen kívül is szükség lesz az önképzésre. Maradék-talanus csak az oldana meg a viz-szásságokat, ha a tanszéknek nem kellene központilag előírt tananyaghoz ragaszkodnia, hanem kvalitásának megfelelően hirdetni előadásokat, melyeket a hallgatók szabadon látogathatnának. Ez esetben minden előadó csak a saját kutatási területét képező témából tartana előadást, s mindig lennének az óráin, mert nincs az a szakember, aki, ha otthonos területen mozog, szavaival ne tudná megragadni a hallgatóságot. Természetesen tudjuk, hogy ezt a tanszék elsősorban oktatók létszámlhiány miatt nem tudja megvalósítani, de több speciálkolégium hirdetésére még így is van lehetőség! /Örvendétes

tény, hogy azóta Tamás Attila is hirdetett egyet./ A vitán fölmerült a filmesztétika oktatásának kérdése. Megfelelő szakember híján a tanszék valóban nem sokat tehet, annyit azonban megérdecelnek az oktatók és a hallgatók, hogy megfelelő szemléltető eszközt be-csússzanak rendelkezésükre! Sajnos mindmáig megoldatlan egy-tenünkön a világirodalmi oktatás. Természetesen ez nem a vitán megjelent tanszék-képviselőire vár, de reméljük, lesz arra is fórum, ahol megold-ják! Mint látjuk, maradtak megoldatlan feladatok, ezért is szükséges a kezdeményezés folytatása. Némli szervezési módosítással, a hallgatók nagyobb aktivitásával azonban sikeresebben bonyolódhatott volna le mind a magyar, mind a többi szekció vitája. Ha a hallgatók közönyösek a kérdések iránt, s nem mennek el, vagy ha el is mennek, de nem azért, hogy ott ésszerű javaslatokat tegyenek, hanem pusztán kíváncsiságból, akkor hiába a tanszék-kék s a KISZ legragyogóbb kezde-ményezése is.

Baranyai Zsolt

